5. SUBGRUPURI NORMALE. (27 MARTIE 2019)

5.1. **Relaţii de echivalenţă induse de un subgrup.**

Propoziţia 5.1. *Fie G un grup şi $H \leq G$. Atunci relaţiile omogene ρ_H şi ρ'_H definite pe G de*
(a) $x\rho_H y \Leftrightarrow x^{-1}y \in H$, *respectiv*
(b) $x\rho_H y \Leftrightarrow yx^{-1} \in H$
sunt relaţii de echivalenţă.

Demonstraţie.

□

Definiţia 5.2. a) Relaţia ρ_H se numeşte *relaţia de echivalenţă la stânga* indusă de H.

b) Relaţia ρ'_H se numeşte *relaţia de echivalenţă la dreapta* indusă de H.

Notaţia 5.3. Dacă G este un grup, $H \leq G$ şi $x \in G$, atunci

$$xH = \{xh \mid h \in H\} \text{ şi } Hx = \{hx \mid h \in H\}.$$

Observaţia 5.4. a) Clasele de echivalenţă induse de ρ_H au forma $xH = \{xh \in h \in H\}$ cu $x \in G$. Mulţimea factor indusă este

$$G/\rho_H = \{xH \mid x \in G\}.$$

b) Clasele de echivalenţă induse de ρ'_H au forma $Hx = \{hx \in h \in H\}$ cu $x \in G$. Mulţimea factor indusă este

$$G/\rho'_H = \{Hx \mid x \in G\}.$$

c) Mulţimile factor G/ρ_H şi $G\rho'_H$ sunt partiţii ale lui G.

Definiţia 5.5. Dacă G este un grup, $H \leq G$ şi $x \in G$, atunci
a) clasa xH se numeşte clasa de echivalenţă la stânga a lui x;
b) clasa Hx se numeşte clasa de echivalenţă la dreapta a lui x.

Exemplul 5.6. Fie $G = D_4$ şi $H = \{1, s\}$.

Teorema 5.7. *Fie G un grup şi $H \leq G$. Sunt adevărate afirmaţiile:*

(1) $|G/\rho_H| = |G/\rho'_H| \overset{not.}{=} |G : H|$;
(2) $|G| = |H| \cdot |G : H|$.

Demonstraţie.

$\square$

Definiţia 5.8. Numărul cardinal $|G : H|$ se numeşte *indicele lui H în G*.

Corolarul 5.9. *Dacă G este un grup finit şi $g \in G$, atunci* $\mathrm{ord}(g) \mid |G|$.

Observaţia 5.10. Teorema 5.7 poate fi generalizată astfel: *Dacă G este un grup şi $H \leq K \leq G$, atunci*

$$|G : H| = |G : K| \cdot |K : H|.$$

5.2. **Subgrupuri normale.**

Definiţia 5.11. Fie G un grup şi $N \leq G$. Spunem că N este *normal* în G dacă

$$\forall x \in G \text{ avem } xN = Nx.$$

Notaţia 5.12. Dacă N este un subgrup normal al lui G, atunci notăm

$$N \trianglelefteq G.$$

Propoziţia 5.13. *Fie G un grup şi $N \leq G$. Următoarele afirmaţii sunt echivalente:*
(a) $N \trianglelefteq G$;
(b) $\forall x \in G, \forall h \in N$ *avem* $x^{-1}hx \in N$.

Demonstraţie.

□

Exemplul 5.14. 1) Dacă G este un grup, atunci $\{1\}$ şi G sunt subgrupuri normale (numite *triviale*).

2) Orice subgrup al unui grup abelian este normal.

3) In D_4 avem:

- $N = \{1, r^2\}$ este normal:

- $H = \{1, s\}$ nu este normal: $rH = \{r, rs\}$, $Hr = \{r, sr\}$, iar $rs \neq sr$.

Propoziţia 5.15. *Dacă G este un grup şi N este un subgrup al lui G astfel încât $|G : N| = 2$, atunci N este subgrup normal.*

Demonstraţie.

□

Exemplul 5.16. 1) In grupul cuaternionilor $Q = \{\pm 1, \pm i, \pm j, \pm k\}$ subgrupurile $\langle i \rangle = \{\pm 1, \pm i\}$, $\langle j \rangle = \{\pm 1, \pm j\}$, $\langle k \rangle = \{\pm 1, \pm k\}$ sunt subgrupuri normale în Q.

2) Fie $n \in \mathbb{N}$, $n \geq 2$. Atunci $A_n = \{\sigma \in S_n \mid \sigma \text{ este permutare pară}\}$ este un subgrup de indice 2 în S_n.

Definiţia 5.17. Spunem că un grup G este *grup simplu* dacă el nu are subgrupuri normale netriviale.

Propoziţia 5.18. *Un grup abelian G este simplu dacă şi numai dacă există $p \in \mathbb{N}$ un număr prim astfel încât $G \cong \mathbb{Z}_p$.*

Demonstraţie.

□

Propoziţia 5.19. *(C. Jordan, 1875)*
Dacă $n \geq 5$, atunci grupul altern A_n este simplu.

Exerţiul 5.20. Demonstraţi că A_4 nu este simplu şi că A_3 este simplu.